

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น
อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

หงษา เทพพิชัย

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

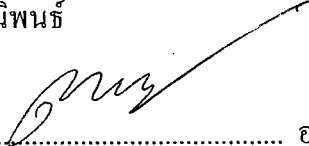
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2556

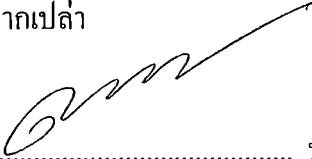
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ หงษา เทพพิชัย ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

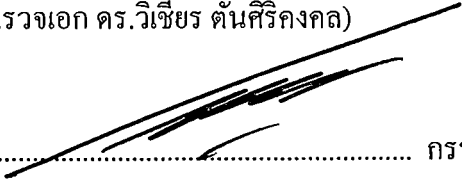
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

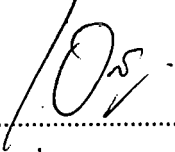
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงกล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พันตำรวจเอก ดร. ปกรณ์ มณีปกรณ์)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีชร)
วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... ๒๕๕๖

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผศ.ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏนามในงานนิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้า อีกทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็นให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ น้อง ๆ สามี และเพื่อน ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมอบให้เป็นความกตัญญูตเวทิตาแด่ บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีการศึกษาและประสบผลสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

หงษา เทพพิชัย

54910431: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ ประชาชน/ สระแก้ว/ การเมือง

พจนานุกรม: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว (POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE LIVING IN AREAS OF WANG NAM YEN MUNICIPALITY, WANG NAM YEN DISTRICT, SAKAEO PROVINCE.) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง. ร.ค., 78 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว นี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนก เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 394 คน การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงปริมาณ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Main) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ค่าสถิติที่ใช้คือ t – Test และ One – way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57, SD = 0.29$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำเสนอความคิดเห็น ($\bar{x} = 3.59, SD = 0.47$) รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ ($\bar{x} = 3.59, SD = 0.47$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{x} = 3.50, SD = 0.52$) 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในด้าน เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และด้านรายได้ ต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการศึกษา.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	7
แนวคิดปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง.....	22
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
วิธีการศึกษา.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52
ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาล เมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว.....	56
ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	60
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
สรุปผลการศึกษา.....	65
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	73
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	78

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	52
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ.....	53
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ.....	53
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	54
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	54
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้.....	55
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการรับรู้.....	56
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการนำเสนอความคิดเห็น.....	57
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ.....	59
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม.....	60
11	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนใน ที่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ.....	61
12	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน จำแนกตามอายุ.....	61
13	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน จำแนกตามสถานภาพ.....	62
14	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	62

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนจำแนกตามอาชีพ.....	63
16	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน จำแนกตามรายได้.....	64
17	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	64

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	45

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักประกันที่สำคัญของประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็คือ รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปในประเทศไทยว่าเป็นเพียงกฎหมายสูงสุดเท่านั้นที่จริงต้องถือว่าเป็นกรอบหรือโครงสร้างของการปกครองประเทศอีกด้วย ดังที่ในหลักประชาธิปไตยสากลถือหลักว่า รัฐธรรมนูญเป็นสิ่งสูงสุดทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตาม ในรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้โดยละเอียดว่าประชาชนจะมีสิทธิเสรีภาพในเรื่องใด แะไหนเพียงใด แต่ละประเทศก็จะบัญญัติไว้ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับอำนาจในการเขียนรัฐธรรมนูญว่าต้องการให้ประชาชนของประเทศตนนั้นมีสิทธิเสรีภาพอย่างไร นักวิชาการทั่วไป มีความเห็นว่าประเทศใดจะเป็นประชาธิปไตยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากรัฐธรรมนูญประเทศนั้น ๆ ทั้งนี้ต้องพิจารณารายละเอียดไปถึงผลในการปฏิบัติด้วย เพราะประเทศทั้งหลายในโลกนี้ เป็นส่วนใหญ่ มักจะอ้างว่าประเทศของตนนั้นมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้ง ๆ ที่ในทางปฏิบัติมีการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากมาย (อมร รักษาสัตย์, 2539)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในสังคมโลก ซึ่งมีวิวัฒนาการในเรื่องสิทธิเสรีภาพแตกต่างกันแต่สำหรับประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะยึดถือหลักปฏิบัติในเรื่องสิทธิเสรีภาพ โดยมีกรอบแนวคิดหรือหลักเกณฑ์ไปในทางเดียวกันโดยจะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ อันได้แก่ การศึกษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ทัศนคติของประชาชน เป็นต้น ประเทศประชาธิปไตยทั้งหลายเหล่านี้จะยึดถือรัฐธรรมนูญเป็นสิ่งสูงสุด สอนสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง บรรดาประเทศที่เป็นประชาธิปไตยต่างก็ได้ปฏิบัติตามข้อตกลงของสหประชาชาติ ที่เรียกว่า “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้ลงนามรับรองปฏิญญาสากลนี้แล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่ประเทศใด ไม่ยึดถือเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นหลักสำคัญแล้ว ก็จะถูกประเทศอื่นมองว่าประเทศนั้นไม่เป็นประชาธิปไตย และจะถูกบีบบังคับให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว เพราะความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์นั้นหมายถึง การอยู่ดีกินดีมีสุขของประชาชนด้วย การที่ประเทศใดก็ตาม ถูกประเทศอื่นบีบบังคับในเรื่องเศรษฐกิจ การค้า ความร่วมมือต่าง ๆ ทางสังคม การศึกษา เพราะเหตุที่ถูกประณามว่าไม่เคารพสิทธิของมนุษย์ ย่อมทำให้ประเทศนั้นเจริญช้า สงผลกระทบสู่

การพัฒนาประเทศ และประชาชนของประเทศนั้นจะเป็นผู้รับทุกข์ในที่สุด (อัยยงค์ ปาณิกบุตร, 2548)

สิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้มีการเพิ่มบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้มากขึ้น กว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้า และปรับปรุงสิทธิต่าง ๆ ของประชาชนที่มีอยู่แต่เดิมให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยบัญญัติไว้ในหมวด 3 ของ รัฐธรรมนูญ จำนวน 43 มาตรา รวมทั้งยังมีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวแทรกไว้ในหมวดอื่น ๆ ก็มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพอีกหลายมาตราด้วย เช่น หมวด 1 บททั่วไป มีมาตรา 3 ให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย มาตรา 4 ให้รัฐคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มาตรา 5 คนไทยทุกคนอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน ส่วนหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มีหลายมาตราที่รัฐจะต้องดำเนินการในทางที่จะช่วยให้คนไทยมีสิทธิเสรีภาพและคุณภาพสูงขึ้น ส่วนในหมวด 7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนมาตรา 163-165 อาจกล่าวได้ว่า ไม่เพียงแต่ประชาชนไทยจะได้รับสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ตามรัฐธรรมนูญ 2550 แล้ว ยังสามารถกล่าวได้ว่า มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น เนื่องจากผู้ร่างรัฐธรรมนูญได้ระดมความคิดและสติปัญญาชวนกันพิจารณาข้อความในหมวดนี้อย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติด้วย เพราะการเขียนข้อความเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ มีข้อบกพร่อง ถ้าไม่แก้ไขให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ประชาชนไทยอาจถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2547)

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยปัจจุบัน ยังมีปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขในวงวิชาการผู้ที่ศึกษาวิชารัฐศาสตร์นั้นรัฐศาสตร์ และผู้ที่สนใจทางด้านการเมืองการปกครองให้ความสนใจ และความสนใจได้เพิ่มขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 ได้ให้สิทธิและเสรีภาพด้านต่าง ๆ กับประชาชน รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่ ด้วยความสำคัญดังกล่าวรัฐบาลพยายามสนับสนุน ส่งเสริม และผลักดัน จนมีผลเป็นรูปธรรมโดยการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับข้อบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ โดยมีหลักการที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง
2. การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

3. การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติโดยมีจำนวนเท่ากัน ทำหน้าที่ตามข้อ 1 และข้อ 2 ข้างต้น

ดังนั้น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ง่าย รวดเร็วที่สุด และสามารถทำได้ทันทีนั้นก็คือ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ประชาชนต้องเข้าใจหลักการและแนวคิดตลอดจนเจตนารมณ์ที่กฎหมายกำหนดเสียก่อนจึงจะส่งผลให้การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งปฏิกูญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้บัญญัติหลักเกณฑ์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการเลือกตั้งไว้ ดังนี้

1. ทุกคนมีสิทธิจะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตนจะเป็น โดยตรงหรือผ่านผู้แทน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยอิสระ
2. ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเสมอภาค
3. เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจรัฐบาลเจตจำนงต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาอย่างแท้จริง ซึ่งอาศัยการออกเสียง โดยทั่วไปและเสมอภาค และการลงคะแนนลับหรือวิธีการลงคะแนน โดยอิสระทำนองเดียวกัน

ประเภทของการเลือกตั้งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การเลือกตั้งโดยตรง (Direct election) เป็นการให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการเลือกตั้งโดยตัวแทนโดยตรง ตามหลักพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นวิธียที่ดีที่สุดที่ประชาชนสามารถแสดงเจตนารมณ์ของเขาในการเลือกตั้งคณะผู้บริหาร เหตุนี้ ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันจึงจัดให้มีการเลือกตั้งโดยตรงเป็นส่วนใหญ่
2. การเลือกตั้งโดยอ้อม (Indirect election) ผู้เลือกตั้งไม่ได้เลือกตัวแทนโดยตรงแต่จะเลือกบุคคลหรือกลุ่มเพื่อให้คนที่ถูกเลือกไปทำการเลือกตัวแทนต่อไป

การเลือกตั้งเป็นภาระทางการเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย การเมืองระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองอิงอำนาจ และเจตนารมณ์ร่วมของประชาชนซึ่งคนส่วนใหญ่การเมืองจึงเป็นภาระ ความรับผิดชอบ และสิทธิหน้าที่ของประชาชนเอง ขณะที่การเลือกตั้งนั้นเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ต้องอาศัยเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นเครื่องมือในการกำหนดอนาคตทางการเมือง ให้เป็นผู้แทนทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ได้เอาไปใช้ให้สอดคล้องและเป็นประโยชน์ตามความต้องการของประชาชน (เขาวณะ ไตรมาส, 2542)

สำหรับประเทศไทย การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยปัจจุบัน ยังมีปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข เพื่อประโยชน์ต่อพัฒนาการของระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่หลายประการ ได้แก่ 1. การเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2. การมีส่วนร่วมในเชิงสัญลักษณ์โดยปราศจากความตระหนัก ความเข้าใจในคุณค่า และความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง 3. การมีส่วนร่วมอย่างมีระบบ 4. การมีส่วนร่วมในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการที่มากเกินไป 5. การมีส่วนร่วมในลักษณะการจัดตั้งเพื่อผลประโยชน์แอบแฝงและ 6. วิธีคิดและพฤติกรรมของบุคลากรของรัฐที่เห็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้วยการชุมนุมประท้วง ไม่เห็นด้วยหรือคัดค้านนโยบายของรัฐเป็นพฤติกรรมของการก่อความไม่สงบเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของรัฐบาล (จินทนา สุทธิจารี, 2544)

จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทย ที่ยังพบปัญหาดังกล่าวข้างต้นดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริมสิทธิทางการเมืองของประชาชนมากยิ่งขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิทางการเมืองของตนได้อย่างเต็มที่

คำถามการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นเป็นอย่างไร
2. สถานภาพส่วนบุคคลที่แตกต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนก เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่แตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
3. ขอบเขตด้านเนื้อหาทำการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนก เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้
4. ขอบเขตด้านเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2555 – 20 มกราคม พ.ศ. 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการ
ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และทราบผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
2. ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้
ผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางการพัฒนางานการจัดการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งต่อไป ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้มากที่สุด

นิยามศัพท์

ประชาชน หมายถึง ผู้ซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีรายชื่ออยู่ในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

สิทธิทางการเมือง หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการใช้อำนาจอันประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง ได้แก่ การมีสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ส.ว. สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น การมีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็น ส.ว. เสยสิทธิในการสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน และการมีสิทธิในการยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมายถึง ประชาชนทั้งชายและหญิง มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ตามประกาศของนายทะเบียนอำเภอ / นายทะเบียนท้องถิ่นในแต่ละครั้งที่มีการเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้ามาเกี่ยวพันทางการเมืองของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ปี 2555 ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในลักษณะต่าง ๆ เช่น ลงสมัครรับเลือกตั้ง ช่วยหาเสียง และการเสนอความคิดเห็นทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

เทศบาลเมือง หมายถึง เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว นี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนก เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวคิดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นความสำคัญของสังคมพัฒนาแล้ว และยิ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทางการเมือง โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมตรวจสอบนั้น จะทำให้ประชาธิปไตยเติบโตได้อย่างสมบูรณ์และมั่นคงการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล เป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย มาแต่รากหญ้า (สนธิ์ บางยี่ขัน, 2537) ดังนั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยซึ่งจะเป็นการพัฒนาทางการเมืองของไทยต่อไป

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฮันติงตันและเนลสัน (Huntington & Nelson, 1976) ได้ให้นิยามการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนโดยส่วนรวมที่บุคคลมุ่งจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล ฮันติงตัน ได้กำหนดขอบเขตของนิยามนี้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงเฉพาะการกระทำ ไม่รวมทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดาไมใช่นักการเมือง

อาชีพ เช่น ผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง กล่าวคือ กิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดา นั้น จะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง จะเป็นเรื่องของกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นบทบาทของบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้ทำงาน หรือมีอาชีพทางการเมือง เช่น นักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ กล่าวคือ เป็นเรื่องของความพยายามที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลสนับสนุนรัฐบาล เปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาล ตลอดจนสถาบันการเมืองต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นไปได้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย
4. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงต่อการตัดสินใจของผู้นำ หรือรัฐบาลแต่อย่างใด เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนัก และไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลา

เลสเทอร์ มิลเบรธ (Milbrath, 1986) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า “เป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะอยู่ร่วมกันในสัมพันธภาพที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน กล่าวคือทุกรูปแบบของสังคมมนุษย์จะมีการเมืองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแฝงอยู่ด้วยเสมอ” (จิรโชค (บรรพต) วีระชัย และคณะ, 2538)

นีและเวอร์บ้า (Nie & Verba) ได้ให้คำจำกัดความการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้าง ๆ ว่า “กิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยตรงมากหรือน้อยต่อการใช้อิทธิพลต่อการเลือกของเจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือกระทำที่ดำเนินการ” (พีระศักดิ์ หินเมืองเก่า, 2537, หน้า 26)

ไวน์เนอร์ (Weiner, 1986 , pp. 34-36) ได้สรุปนิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งเป็น 10 ความหมาย คือ

1. การกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศ
2. ความพยายามที่สำเร็จผลในการใช้อิทธิพลต่อการปฏิบัติการของรัฐบาล หรือในการเลือกผู้นำในวงการรัฐบาล
3. การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการรับรองว่าถูกต้อง
4. การกระทำที่มีตัวตน
5. ความระแวงจากการเข้าไปยุ่งเกี่ยว เพราะรู้สึกว่าจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวก็ไม่ทำให้เกิดผล

ใด ๆ

6. ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเป็นพวกที่กระตือรือร้นที่จะทำ

7. การกระทำที่ “ต่อเนื่องผลึกตัน” ที่อาจเป็นการจัดการอย่างเป็นสถาบันหรือเป็นการกระทำที่ปะทุขึ้นทันทีทันใด

8. การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง มุ่งจะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะหรือความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติราชการ

9. การกระทำที่เป็นกิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น

10. การกระทำที่เป็น “ การกระทำทางการเมือง”

นอกจากนี้ ไวนน์เนอร์ ยังได้ให้นิยามของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยแจกแจงเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ ได้ 3 ประการ คือ

1. จะต้องมีกิจกรรม เช่น มีการพูดคุยและการดำเนินการใด ๆ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงทัศนคติหรือความรู้สึกร

2. จะต้องมีกิจกรรมที่มีลักษณะที่เป็นการอาสาสมัคร

3. ต้องมีข้อเลือกหรือทางเลือกมากกว่าหนึ่งเสมอ

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ คือ ต้องเป็นการกระทำหรือปฏิบัติการที่เป็นไปโดยสมัครใจและมีการเลือก จะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ และคำจำกัดความนี้ใช้เฉพาะในระบอบเสรีประชาธิปไตยเท่านั้น เพราะองค์ประกอบ 2 ประการหลังนี้ ไม่ค่อยมีหรือมีอยู่เพียงเล็กน้อยในรูปแบบการปกครองแบบรวมอำนาจและต้องรวมทั้งการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ระบุถึงวิธีการและลักษณะของเป้าหมายเพื่อสร้างระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องมั่นคงและมีได้หมายความเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ความสามารถและโอกาสเพื่อมุ่งประสงค์ที่จะทำให้เกิดผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทางกฎหมาย ในการปกครองที่มีการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การปฏิบัติการโดยสมัครใจไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่มีการจัดองค์กรหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและจะใช้วิธีที่ถูกต้องยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะไปมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะและการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับไหนของรัฐบาล

เวอร์บา และคิม (Verba, & Kim, 1978 อ้างถึงใน มานะศรี ยงเจริญ, 2523, หน้า 25) ได้เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. เรื่องของกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ซึ่งไม่ค่อยกระตือรือร้นต่อกฎเกณฑ์แต่ร่วมทางด้านการเมืองโดยอาชีพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
2. กิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายมีอิทธิพลต่อรัฐบาลทั้งทางเลือกของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือการเลือกที่จะกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล
3. การมีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ ซึ่งทำให้มีโอกาสทำกิจกรรมตามกฎหมาย กำหนดสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งสำคัญ ๆ สิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือรวบรวมพรรคการเมืองหรือรวมกลุ่มที่เกี่ยวข้องทางการเมืองกลุ่มอื่น ๆ สิทธิที่จะอุทธรณ์รัฐบาล สิทธิสำคัญเกี่ยวกับการพูดการประชุมและการพิมพ์อย่างอิสระเสรี

นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายความถึง เฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล เป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรคุณค่าที่มีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ดังนั้น ไม่รวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดัน หรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล อย่างไรก็ตามไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะเป็นผลหรือไม่ก็ถือว่าเป็นกรณีมีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมกันก็ได้

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกเป็น จำนวนมากเช่น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล (Autonomous participation) การมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายโดยอ้อม เรียกว่า (Mobilization participation) (ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, 2521, หน้า 104)

ความสำคัญของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของระบบการเมืองสมัยใหม่เนื่องจากประชาชนมีความตื่นตัว หรือสนใจในทางการเมืองสูงกว่าในระบบจารีตประเพณี เนื่องจากทฤษฎีประชาธิปไตย ได้แสดงกรรมวิธีที่กำหนดจุดมุ่งหมาย และวิธีการเลือกซึ่งสัมพันธ์ต่อสังคมทุกประการ จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้คือเพื่อแจกจ่ายแบ่งปันผลประโยชน์ในสังคมให้เข้ากับ ความจำเป็นและความต้องการของประชาชน การเข้ามีส่วนร่วมนั้นจะเห็นได้ว่าไม่ได้กระทำต่อจุดหมายของสังคมใดแต่กระทำต่อเทคนิคที่ตั้งจุดมุ่งหมาย

นอกจากนี้การเข้ามามีส่วนร่วมยังเป็นสื่อความต้องการและความปรารถนาของพลเมืองที่มีต่อรัฐบาล รวมทั้งประโยชน์โดยตรงอื่น ๆ อีกด้วยด้วยเหตุนี้ ประชาชนจึงต้องเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อการมีส่วนร่วม หากขาดความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วม สามารถแสดงถึงขาดความเป็นสมาชิกอย่างเต็มตัวภายในระบบนั้น ๆ ดังนั้นสิทธิจะเข้าร่วมทางการเมืองจำเป็นและเป็นปัจจัยสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่สามารถแยกสิทธินี้จากคุณสมบัติอื่น ๆ ของระบอบประชาธิปไตยได้ การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐบาล หรือการเมืองจะส่งเสริมความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย ให้ทุก ๆ คนมีโอกาสแสดงความสนใจและรักษาผลประโยชน์สำหรับคนส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นหลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจ และกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาล และในทางการเมือง เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นในทางการเมืองกล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่แสดงออกโดยประชาชนอาจมีใจจุดประสงค์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล แต่เป็นกิจกรรมง่าย ๆ เช่น พுகุญ ฎกปัญหาในทางการเมือง การเป็นสมาชิกที่มีบทบาทในหน่วยงานที่แก้ไขปัญหาชุมชน การรับฟังข่าวสารทางการเมือง การส่งจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ไปให้หนังสือพิมพ์ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หรือการรับสมัครเลือกตั้ง เป็นตัวแทนราษฎรในท้องถิ่น เป็นต้น

สาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล พยายามที่จะทำให้เป้าหมายประสบความสำเร็จ แต่การกระทำดังกล่าวอาจไม่ใช่การกระทำทางการเมือง เพราะเห็นว่าวิธีที่ไม่เป็นการเมือง น่าจะได้ผลดีกว่าวิธีทางการเมือง จึงทุ่มเทให้กับวิธีการที่ไม่เป็นการเมือง แต่เป้าหมายบางประการจำเป็นต้องใช้วิธีการทางการเมืองเท่านั้นจึงจะบรรลุผลได้ ดังนั้น เมื่อมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนอกจากนี้ ในสังคมที่มีการขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติ มีการช่วงชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้มักจะปรากฏในรูปของการเมืองและก่อให้เกิดการปลุกกระดม อันจะนำไปสู่การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่รุนแรงขึ้นได้ ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่สังคมประสบ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สินค้าราคาแพง ค่าครองชีพตกต่ำเหล่านี้ อาจนำมาซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการของรัฐบาลว่าจะมีประสิทธิภาพที่จะแก้ปัญหาและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนั้น ๆ มากน้อยเพียงใดสรุปได้ว่าสาเหตุที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีดังต่อไปนี้

1. กระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างสังคมดั้งเดิมกับสังคมทันสมัย กระบวนการนี้เป็นผลให้สังคมเดิมแปรเปลี่ยนไปมีการกลายสภาพ

เป็นเมืองพัฒนาอุตสาหกรรม ระดับการศึกษาของคนสูงขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากการระดมทาง
สังคม ในขณะที่เดียวกันในสังคมที่ระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่ากระบวนการ
ระดมทางสังคมแล้ว ความคับข้องใจก็เกิดขึ้นถ้าไม่สามารถถูกขจัดไปได้แล้ว ประชาชนจะเข้าไปมี
ส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อสร้างข้อเรียกร้อง และนำเข้าสู่ระบบการเมืองมากยิ่งขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างชนชั้นทางสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลโดยตรงจาก
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และมีส่วนเชื่อมโยงให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
เพิ่มขึ้นอีกด้วย

นี่, พาวเวลล์ และพรีวิท (Nie, Powell & Prewitt, 1969 อ้างถึงใน พิเศษฐ์ สิชมรักษ์, 2529,
หน้า 31-34) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสามตัว คือการพัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างชน
ชั้น และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจาก 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี
และเม็กซิโก พบว่า คนที่มีฐานะทางสังคมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าชนชั้นอื่น ๆ
อาจอธิบายได้ว่าผลการจากการพัฒนาเศรษฐกิจจะช่วยเพิ่มการเข้าไปมีส่วนร่วม โดยทำให้เกิดชน
ชั้นกลางและชนชั้นสูงมากขึ้น และคนพวกนี้แนวโน้มว่าจะเข้าเป็นสมาชิกองค์กรใด ๆ สูงกว่าชน
ชั้นอื่น ๆ นอกจากนี้ทั้งสามคนพบว่า สมาชิกที่เอาจริงเอาจังขององค์กรมีแนวโน้มว่า จะเข้าไปมี
ส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าพวกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรใด ๆ

ดังนั้นเมื่อโครงการสร้างของคนเปลี่ยนไปจะเป็นผลให้ทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมือง
เมืองเปลี่ยนไปด้วยคือ

- 2.1 มีความสำนึกในหน้าที่ของราษฎรมากขึ้น
- 2.2 ได้รับข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น
- 2.3 ตระหนักในผลกระทบนโยบายของรัฐที่มีต่อตนเองมากขึ้น
- 2.4 มีความสำนึกในฐานะสัตว์การเมือง
- 2.5 ให้ความสนใจอย่างยิ่งยวดในกิจกรรมทางการเมือง

3. อิทธิพลของปัญญาชนและการสื่อสารแบบใหม่ ในสังคมที่เกิดขึ้นใหม่หลายประเทศที่
ผู้มีการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง นอกจากนี้
อิทธิพลจากวิทยุ โทรทัศน์ตลอดจนหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ยังมีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองใน
บางสังคมจะใช้สื่อเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อในการให้การอบรมในทางการเมืองแก่สมาชิกของสังคม
และที่สำคัญสื่อมวลชนจะเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง ซึ่งถ้าผู้ปกครอง ไร้
ประสิทธิภาพ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม ก็จะเป็นผลทำให้ข้อ
เรียกร้องต่าง ๆ อันเป็นผลจากการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นมากด้วย

4. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำทางการเมือง ก็ถือเป็นสาเหตุสำคัญอันจะนำไปสู่การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา การขัดแย้งมักเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้นำที่อยู่ในอำนาจซึ่งไม่ต้องการที่จะให้ผู้นำหัวก้าวหน้าเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเหตุให้กลุ่มผู้นำใหม่จำเป็นต้องหาทางปลุกระดมประชาชนให้เกิดขั้วระบบการเมืองที่เป็นอยู่สร้างความชอบธรรมให้กับระบบการเมืองใหม่ โดยอ้างความสามารถที่จะให้ความยุติธรรมและสิ่งที่ดีกว่า การขัดแย้งนี้มักจะนำไปสู่การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบรุนแรง

5. รัฐบาลเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเรื่องราวทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของสังคมมากยิ่งขึ้น มักเป็นสาเหตุที่จะทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้นในระบบสังคมเดิมนั้น เรื่องราวในสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม จะตกอยู่ในอิทธิพลของกระบวนการประเพณีปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมักจะได้รับแก้ไขกันเอง และมองรัฐบาลเป็นเรื่องของคนชั้นสูง โดยแยกตนเองออกจากการเมือง แต่ในปัจจุบันประเทศได้รับการพัฒนาขึ้น ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และติดต่อกับผู้อื่นได้สะดวกขึ้น ทำให้ประชาชนพยายามเรียกร้องหรือต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่พวกเขาต้องการมากยิ่งขึ้น

6. อิทธิพลของการศึกษา จากการศึกษา กลุ่มผู้วิจัยพบว่าคนที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย อัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond & Verba, 1963 อ้างถึงใน พิเชษฐ ลิขมรักษ์, 2529, หน้า 35) การศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า

6.1 ผู้ที่มีการศึกษาคือ ยิ่งตระหนักในผลกระทบที่รัฐบาลมีต่อบุคคลมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย

6.2 ผู้ที่มีการศึกษาคือ จะติดตามข่าวสารทางการเมือง และให้ความสนใจต่อการรณรงค์หาเสียงมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย

6.3 ผู้ที่มีการศึกษาคือ ยังมีข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาก

6.4 ผู้ที่มีการศึกษาคือ จะสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องทางการเมืองได้กว้างขวาง และให้ความสนใจต่อการเมืองอย่างมีเป้าหมายและมีประเด็นที่กว้างขวาง

6.5 ผู้ที่มีการศึกษาคือมีแนวโน้มที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการถกเถียง และพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น

6.6 ผู้ที่มีการศึกษาคือ จะรู้สึกว่ามีอิสระในการสนทนาเรื่องราวทางการเมืองกับบุคคลทั่ว ๆ ไป แต่ผู้มีการศึกษาน้อยมีแนวโน้มที่จะไม่สนใจที่จะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องทางการเมือง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นปรากฏการณ์ที่มีกิจกรรมทางการเมืองหลายอย่าง รวมกันอยู่รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละสังคมอาจเน้นหรือให้ความสำคัญแตกต่างกันไป

ฮันติงตัน และ เนลสัน (Huntington & Nelson, 1976 อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2541, หน้า 159-160) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในลักษณะที่คล้ายกันแต่ได้เพิ่มรูปแบบบางรูปแบบที่สำคัญเพื่อให้มีความสมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหามากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วย

2. การล็อบบี้ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาหนทางที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยให้ข้อมูลเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. กิจกรรมองค์การ เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใด ๆ โดยมีจุดหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพล ในประเด็นที่เกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจเป็นประโยชน์สุขของส่วนรวมก็ได้

4. การติดต่อ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือราชการเป็นการส่วนตัว โดยปกติจะมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว

5. การใช้กำลังรุนแรง คือ กิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกาย ทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น กิจกรรมรัฐประหารการสังหารผู้นำทางการเมือง

บรอมเมจ (Bromage, 1978 อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2541, หน้า 159-160) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองการปกครอง 3 ประการ คือ

1. การลงคะแนนเลือกตั้ง (Voting) การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จำแนกออกเป็น 2 แบบ คือ การปกครองซึ่งประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง และการปกครองซึ่งประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางสภาผู้แทน การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนี้เป็นการแสดงออกของเจตนาของประชาชนต่อวิธีกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ การแสดงเจตจำนงดังกล่าวนี้จะมีความหมายจริง ๆ หรือผลตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจของประชาชนอย่างจริงจัง และการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงด้วย หากประชาชนสำนึกถึงคุณค่าของความร่วมมือมากย่อมจะทำให้ประชาชนสามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้แทนได้มาก

2. การใช้วิธีบังคับชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ (Informal method of pressure and persuasion) เมื่อประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนในสภาแล้วมิใช่ว่าจะหมด

หน้าที่เพียงเท่านั้น ประชาชนควรจะต้องติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรด้วยว่า ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนประเทศชาติหรือไม่ เมื่อมีเหตุอันทำให้ ผู้แทนราษฎรบางคน ไม่มีความสามารถหรือปฏิบัติตนไม่ถูกต้องและเหมาะสมประชาชนก็สามารถตรวจสอบและแสดงให้รู้เจตนาของตน เพื่อควบคุมและทำให้ผู้ชนะการเลือกตั้ง จำเป็นต้องติดตามรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของประชาชนให้ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสันติวิธี โดยการรวมกลุ่มทางการเมืองที่เรียกว่า กลุ่มผลประโยชน์ เพื่อใช้ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรับฟัง และถ่ายทอดความคิดเห็นของประชาชนโดยรวมเป็นพรรคการเมือง ก็ได้ ซึ่งตามแบบแผนการศึกษาพฤติกรรม การเลือกตั้งยอมรับว่า พรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์สามารถมีอิทธิพลหรือวิธีการบังคับ หรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการแบบหนึ่ง ที่ดีกว่าปล่อยให้ประชาชนแสดง ความคิดเห็นหรือมีการกระทำแบบกระจัดกระจาย

3. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ (Formal action) ในรูปแบบนี้ ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการแสดงสิทธิที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญ การแสดงซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตย ของประชาชน ซึ่งมีได้จำกัดเฉพาะในการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังมีส่วนร่วม โดยการใช้อำนาจทางการเมืองโดยตรงด้วย ตามความคิดของ อาเธอร์ ดับบลิว บรอมเมจ (Bromage, 1978 อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2541, หน้า 159-160) พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียงเลือกตั้ง การบีบบังคับ หรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ หรือการดำเนินการอย่างเป็นทางการ โดยเริ่มเสนอกฎหมายก็ดี การแสดงประชามติก็ดีหรือการเพิกถอนบุคคลออกจากตำแหน่งก็ดี หากเป็นพฤติกรรมที่มีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับอุดมการณ์ทางประชาธิปไตยแล้ว ผู้เข้ามีส่วนร่วมในพฤติกรรมเหล่านั้นจะต้องมีความสนใจ ความเข้าใจถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วมนั้น ๆ ตลอดจนมีทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด มีคุณสมบัติของพลเมืองดีของสังคมประชาธิปไตยอยู่พอควร

กลุ่มพฤติกรรมต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

จรรยา สุภาพ (2514, หน้า 254 – 269) ได้แบ่งประเภทผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. ชนชั้นนำระดับสูงและชนชั้นนำระดับกลาง พิจารณาจากการใช้ตำแหน่งและชื่อเสียง
2. ระดับอื่นที่มีบทบาททางการเมือง และมีส่วนในการใช้อำนาจทางการเมือง ได้แก่
 - 2.1 ผู้ที่อยู่ในระดับชั้นของสังคมที่จะใช้อิทธิพลทางการเมืองได้
 - 2.2 ผู้ที่มีความตื่นตัว และเป็นผู้ดำเนินการทางการเมืองและได้เสนอมาตรฐานในการวัดผู้ที่มีบทบาททางการเมือง ดังนี้

2.2.1 เป็นผู้ที่เป็นสมาชิกขององค์การทางการเมือง

2.2.2 เป็นผู้ที่มีบริจาคเงินทองให้กับองค์การทางการเมือง หรือผู้ที่เข้าแข่งขันสมัคร

รับเลือกตั้ง

2.2.3 เป็นผู้ที่สนใจเข้าร่วมในการประชุมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการประชุมในระดับเล็กหรือการประชุมในระดับใหญ่

2.2.4 เป็นผู้ช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

2.2.5 เป็นผู้ที่ติดต่อกับสมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองหรือหนังสือพิมพ์ ในลักษณะที่เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือชี้แนะ หรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางการเมือง

2.2.6 เป็นผู้ที่พบปะสนทนาในเรื่องทางการเมืองกับบุคคลทั่วไป

2.2.7 กลุ่มผลประโยชน์

2.2.8 พรรคการเมือง

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มิลเบรธ (Milbrath, 1965 อ้างถึงใน จิตร โชค (บรรพต) วีระชัย และคณะ, 2538, หน้า 445-446) ได้แบ่งประเภทการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 14 ระดับ จากน้อยไปหามาก ได้แก่

1. รับฟังหรือรับทราบข่าวสารทางการเมือง (เป็นการเกี่ยวข้องกับทางการเมืองในระดับต่ำที่สุด แต่มีคนเกี่ยวข้องมากที่สุด)

2. ไปออกเสียงลงคะแนน

3. ชักชวนผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง

4. ชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง

5. ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน

6. ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง

7. สนับสนุนด้วยการบริจาคเงินให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

8. ติดตามการหาเสียงของนักการเมืองบางคนหรือหลายคน

9. ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งรณรงค์หาเสียง

10. เป็นสมาชิกพรรค โดยทำงานให้พรรคเป็นประจำเสมอ

11. เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค

12. ช่วยหาเงินเข้าเป็นกองทุนของพรรค

13. สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง เพื่อตำแหน่งทางการเมือง

14. เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือได้รับการเลือกตั้ง (เป็นการเกี่ยวข้องกับทางการเมืองในระดับที่มากที่สุด แต่มีคนเกี่ยวข้องน้อยที่สุด)

จากรายละเอียดต่าง ๆ ข้างต้น เป็นการสื่อให้เห็นระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และอาจแบ่งเป็นระดับต่าง ๆ แบบ แคมเบล (Campbell, 1968, p. 459) เช่น

1. ระดับสูง (การลงคะแนนเสียงและเข้ามามีส่วนร่วมอื่น ๆ)

2. ระดับกลาง (การลงคะแนนเสียงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น)

3. ระดับต่ำ (ไม่ลงคะแนนเสียงถึงแม้ว่าจะมีส่วนร่วมอื่น ๆ)

นอกจากนี้แล้ว อรรถย ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธุวงศ์ (2539, หน้า 2-11) ได้กำหนดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย ได้แก่ การไปรับฟังการปราศรัยหาเสียงหาเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชักชวนผู้อื่นในสนทนาในเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล การชักชวนไปใช้สิทธิออกเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และช่วยโฆษณาให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีต่าง ๆ

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง ได้แก่ เมื่อได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากการดำเนินการหรือละเว้นดำเนินการของเทศบาล ได้นำเสนอปัญหาด้วยตนเองต่อคณะเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล ให้การสนับสนุนทีมผู้สมัครหรือบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลด้วยการบริจาคเงิน การเคยติดตามการหาเสียงของทีมผู้สมัครหรือบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งรณรงค์หาเสียง

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก ได้แก่ การเคยเป็นสมาชิกกลุ่มของทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล โดยทำงานให้กลุ่มเป็นประจำ เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนของกลุ่มหรือทีมผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ของกลุ่มหรือทีมที่ได้รับเลือกตั้ง การช่วยหาเงินเข้าเป็นกองทุนของกลุ่มหรือของทีมผู้สมัครสมาชิกสภา เคยลงสมัครเลือกตั้ง เคยเป็นเจ้าหน้าที่ของกลุ่มหรือทีมที่ได้รับเลือกตั้งจากการที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีรูปแบบต่าง ๆ กัน ในการวิเคราะห์ รูปแบบกิจกรรม โดยเน้นในเรื่องความถี่ หรือระดับความมากน้อย ในการกระทำแต่ละกิจกรรม และทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในกิจกรรมต่าง ๆ นั้นตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลว่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่

สรุป จากความหมายและจากแนวความคิดทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นหลักการที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยซึ่งผู้ปกครองได้รับการยอมรับจากประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเลือกตั้งของประชาชนนั้นมีความสำคัญยิ่ง เพราะระบอบประชาธิปไตยจะอยู่ไม่ได้ หากประชาชนไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ยอมรับว่าถูกต้องและไม่ขัดต่อกฎหมายที่เห็นได้ชัดก็คือ การเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ซึ่งจัดลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

1. ขั้นการรับรู้ หมายถึงการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง รวมทั้งนโยบายต่าง ๆ ทางการเมือง โดยผ่านสื่อบุคคล เทคโนโลยี และอื่น ๆ เพื่อให้

ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง รวมทั้งนโยบายต่าง ๆ ทางการเมืองอันส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

2. ชี้แนะเสนอความคิดเห็น หมายถึงเมื่อประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง รวมทั้งนโยบายต่าง ๆ ทางการเมือง จนเกิดเป็นความเข้าใจแล้วสามารถนำเสนอมติความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง รวมทั้งนโยบายต่าง ๆ ทางการเมือง ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ที่แสดงความคิดเห็นนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการเมืองและนโยบายรัฐต่อไป

3. ชี้แจงการดำเนินการ หมายถึงการดำเนินการทางการเมืองตามสิทธิต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถดำเนินการได้ภายใต้รัฐธรรมนูญ

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ปัจจัยทางด้านเพศ

จากการศึกษาของมิลเบรธ (Mibrath, 1986 อ้างถึงใน สุรปริษา ลาภบุญเรือง, 2530, หน้า 20) ได้พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง เขายังพบว่าในหมู่คนที่มิใช่สถานภาพต่ำ อัตราการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกันมาก (ผู้ชายเข้ามีส่วนร่วมมากกว่า) แต่ในหมู่คนที่มิใช่สถานภาพสูง อัตราความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายและผู้หญิงมีน้อยมาก สิ่งที่ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีอัตราการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันนั้น พบว่า มีเหตุมาจากการที่ผู้ชายมีความรู้สึก มีประสิทธิภาพในทางการเมืองมากกว่าผู้หญิง กล่าวคือ ความรู้สึกว่าตนมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับความซับซ้อนของการเมืองมากกว่าผู้หญิง นอกจากนี้ มิลเบรธ ยังพบว่าอัตราความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเพศชายและเพศหญิงจะลดน้อยลงก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่มากขึ้น คือ ผู้หญิงมีความรู้มากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการออกไปทำงานนอกบ้าน และมีการขยายตัวของการเคลื่อนไหว

เกี่ยวกับสิทธิสตรี

2. ปัจจัยทางด้านอายุ

ผลการศึกษาวิจัยของมิลเบรธ (Mibrath, 1986 อ้างถึงใน อรทัย ถักผล และโสภารัตน์ สารวงษ์, 2539, หน้า 2-19) พบว่า ยิ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้น ผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองจะอายุสูงขึ้น โดยเฉพาะผู้มีอายุตั้งแต่ 30 ถึง 50 ปี และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองลดลงเมื่อผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองมีอายุมากกว่า 60 ปี ซึ่งหมายความว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 2 ช่วงอายุดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาต่าง ๆ จะสอดคล้องกัน

3. ปัจจัยทางด้านสถานะทางสังคมสถานภาพสมรส

การสมรสเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาท ซึ่งเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท ชาวชนบทจะสมรสเมื่ออายุยังน้อยและมีความตั้งใจที่จะสมรสหรือแต่งงาน ทั้งนี้เพราะชาวชนบทถือว่าการแต่งงานเท่ากับเป็นการให้สถานภาพทางสังคมของความเป็นผู้ใหญ่ให้แก่ผู้สมรส การสมรสจึงเท่ากับเป็นการกำหนดสถานภาพและบทบาทของคู่แต่งงานให้มีมากขึ้น และมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง (สุรปริษา ลาภบุญเรือง, 2530, หน้า 21-22)

4. ปัจจัยทางการศึกษา

ผลการศึกษาของมิลแบรธ (Mibrath, 1986 อ้างถึงใน อรทัย ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539, หน้า 2-19) ในประเทศแถบตะวันตกผู้มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะผู้มีระดับการศึกษาสูง มีความเข้าใจและการรับรู้ทางการเมืองการปกครอง มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและจะสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้มีระดับการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น การสนทนาปราศรัยเรื่องราวทางการเมืองมากขึ้น มีโอกาสเป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมและการเมืองมากขึ้นมีความเชื่อมั่นยอมรับในสภาพแวดล้อมต่อบุคคลอื่นและพยายามที่จะช่วยบุคคลอื่นมากขึ้น

5. ปัจจัยทางด้านอาชีพ

เลอร์เนอร์ (Lerner, 1951 อ้างถึงใน อรทัย ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539, หน้า 2-19) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ความแตกต่างของอาชีพโดยจำแนกเป็นงานภาคราชการและงานภาคเอกชน จะมีทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน

6. ปัจจัยทางด้านรายได้

ผลการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ได้ชี้ให้เห็นว่า รายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอธิบายว่าบุคคลยิ่งมีรายได้สูงมากขึ้นเพียงใดย่อมมีแนวโน้มที่จะได้ความสนใจและเข้าร่วมทางการเมือง หรืออีกนัยหนึ่งรายได้เป็นปัจจัยตัวแปรที่มีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการศึกษาวิจัยของ แมทธิว และพลาโร (Mathews & Prothro, 1966 อ้างถึงใน อรทัย ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539, หน้า 2-19) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองคนผิวดำทางตอนใต้ของสหรัฐ อย่างไรก็ตาม ผลของการศึกษาดังกล่าวขัดแย้งกับการศึกษาวิจัยของแลน (Lane, 1972 อ้างถึงใน อรทัย ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539, หน้า 2-19) ซึ่งศึกษาพบว่า รายได้เป็นตัวแปรที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าใดนัก แต่มิลแบรธ (Mibrath, 1986 อ้างถึงใน อรทัย ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539, หน้า 2-19) ได้ให้ข้อสังเกตว่ารายได้ยังคง

เป็นตัวแปรที่มีลักษณะน่าสนใจเพราะมีอิทธิพลและเป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อการจูงใจให้บุคคลมีส่วนร่วมทางการเมือง

7. ปัจจัยทางด้านพหุนิยมทางการเมือง

การศึกษาของ ดอยซ์ (Dautch, 1969 อ้างถึงใน อรรถ ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธวงค์, 2539, หน้า 2-19) ได้ศึกษาการเป็นบุคคลที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบสมัยใหม่ (Mobile politest attitude) โดยตื่นตัวและสามารถมองตนเองในบทบาทสอดคล้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงและความทันสมัยทางการเมือง (Political modernization) นั้น การสนิทสนมและความคุ้นเคยทางการเมืองเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างบุคคลทั่วไปและนักการเมืองจากความผูกพันดังกล่าวทำให้บุคคลพร้อมที่จะรับแบบแผนใหม่ของการอบรมขัดเกลาทางการเมืองได้

8. ปัจจัยทางการสังกัดกลุ่ม

ของบุคคลมิลแบรธ (Mibrath, 1986 อ้างถึงใน อรรถ ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธวงค์, 2539, หน้า 2-19) ได้กล่าวถึงการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรของบุคคลว่ามีผลต่อการเมืองที่น่าสนใจดังนี้

8.1 บุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมือง ติดตามปัญหาทางการเมืองและไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากผู้ที่เป็สมาชิกกลุ่มจะได้รับข่าวสารทางการเมืองจากกลุ่มของตน นอกจากนั้นยังพบว่า ยิ่งบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มมากขึ้น ก็ยังมีแนวโน้มว่าบุคคลนั้นจะมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นด้วย

8.2 ในบรรดาผู้ที่เป็สมาชิกกลุ่มนั้น ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มหลายกลุ่ม (Cross pressure) จะมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มเพียงกลุ่มเดียวและผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกันของสมาชิก (Homogeneous) ก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มที่มีสมาชิกประเภทหลากหลาย

9. ปัจจัยทางการมีบทบาทในชุมชน

ผู้มีบทบาทในชุมชนเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคมเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะอื่น ๆ และการติดต่อกับราชการในเรื่องปัญหาสังคม

มิลแบรธ (Mibrath, 1986 อ้างถึงใน อรรถ ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธวงค์, 2539, หน้า 2-19) ให้ความเห็นว่า ผู้มีบทบาทในชุมชนมีลักษณะคล้ายคลึงกับเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นและมีความผูกพันทางจิตใจกับชุมชนสูง แต่มีข้อแตกต่าง คือ ผู้มีบทบาทในชุมชนลักษณะนี้มีความเกี่ยวข้องกับพรรคและการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าผู้มีบทบาทในพรรคการเมืองโดยตรง

สิ่งแวดล้อมทางการเมือง นับได้ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของประชาชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นตัวกำหนดแบบแผน และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคม ซึ่งสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (Political environment) นั้น พิจารณาจาก

1. สถาบันการเมืองที่มีความชอบธรรม ถือว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักปกครอง คือจะต้องมีการจัดระเบียบปฏิบัติ การกระทำที่ตัดสินใจในนโยบาย เจ้าหน้าที่ และผู้นำของรัฐบาลให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน ซึ่งสถาบันทางการเมืองนี้จะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ นับว่าเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

2. การพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ความมั่นคงและการพัฒนาอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงจากสภาพชนบทเป็นเมือง และการเปลี่ยนแปลงในระดับการศึกษาของประชาชน

3. สภาพการเลือกตั้ง ได้แก่ การกำหนดกฎเกณฑ์ ต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง อายุ การศึกษา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นการจำกัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และยังรวมถึงการบริหารงานเลือกตั้งที่จะดึงดูดใจให้ประชาชนมาเลือกตั้งหรือไม่ การประชาสัมพันธ์ที่ชี้ให้เห็นคุณค่าของการเลือกตั้ง

4. อิทธิพลของวัฒนธรรม ประชาชนจะได้รับการถ่ายทอดแบบแผนทางวัฒนธรรมมาเป็นเวลานานเกี่ยวกับการปฏิบัติ คุณค่าความเชื่อ ได้หล่อหลอมบุคคลในชาติให้มีพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมือง เช่น การปรับตัวของชาติให้มีความสอดคล้องกับระบบการเมืองหรือไม่

5. อิทธิพลของกลุ่ม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม เนื่องจากจะต้องมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกันภายในกลุ่ม ซึ่งได้มีการถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติที่คล้ายคลึงกันให้แก่สมาชิกภายในกลุ่ม

6. อิทธิพลของสื่อมวลชน มีบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่าง ๆ ทางการเมือง ช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การปรับวิถีชีวิต ค่านิยมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ถือว่าเป็นตัวจักรสำคัญในการให้ความรู้ ความคิด ประสพการณ์ค่านิยมข้อเท็จจริง ทัศนคติ แบบแผนในการดำเนินชีวิตแก่ประชาชน

นอกจากนี้ มิลเบรธ (Mibrath, 1986 อ้างถึงใน อรรถัย กิจผล และโสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539, หน้า 2-19) ได้ทำการวิจัย และสรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า คนที่สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมสูงมักจะเป็นผู้ที่สนใจและอยากเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกว่าคนที่มียุทธภาพต่ำ คนที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองมากมีความเข้าใจในทางการเมืองสูง ย่อมมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก และเพศชายก็มีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิงจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่กล่าวข้างต้นแล้วนี้ สามารถสรุปได้

ว่า ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย คือ (Barber. 1972 , p. 27)

1. แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่ชักจูงให้บุคคลที่จะเข้าร่วมทางการเมือง เช่น ความต้องการปรับปรุงงานท้องถิ่น ความต้องการชื่อเสียง ความสำนึกของกลุ่ม เป็นต้น
2. โอกาส คือ มีเวลาที่เหมาะสม มีความพร้อม ที่จะเข้าร่วมกิจกรรม
3. ทรัพยากร คือ ปัจจัยสนับสนุนให้ความสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ เช่น มีความเฉลียวฉลาด มีการศึกษา มีทักษะและทุนทรัพย์

นอกจากนี้ ค่านิยมของคนในสังคมก็มีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันด้วย ซึ่งอาจจะมีผลมาจากบทบาทของสื่อมวลชน ที่จะกระตุ้นประชาชนให้เกิดความรู้สึกร่วมด้วย

สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจมีผลเกิดจากแรงขับเคลื่อนภายในและแรงขับเคลื่อนภายนอก โดยแบ่งได้เป็นปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลอันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมคือ กลุ่มสังคม เพื่อน ครอบครัว องค์กรที่อยู่ร่วมและปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ซึ่งปัจจัยอิทธิพลต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง จัดว่าเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกอย่างหนึ่งที่ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจะต้องแสดงออกโดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

1. ความหมายของ “การเลือกตั้ง” (Election)

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการเลือกตั้ง ไว้ดังนี้

วิสุทธิ โปธิแทน (2524, หน้า 63) ให้ความหมาย การเลือกตั้ง การที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากหลาย ๆ คน หรือเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าสมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง หรือบัญชี จำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลาย ๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการอันหนึ่งอันใดแทนตน

เดวิด และคณะ (David Butler and others, 1981, p. 216) ให้ความหมาย “การเลือกตั้ง” ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้แก่สามัญชน โดยทั่วไปและการมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมทั่ว ๆ ไปในกิจการสาธารณะของการเลือกตั้งนี้ได้กลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นพลเมือง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2532, หน้า 201) ให้ความหมายการเลือกตั้งว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงซึ่งเจตจำนงของ

ประชาชนในการปกครองประเทศ เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง (Demand) หรือสนับสนุน (Support) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2534, หน้า 716) ให้ความหมาย การเลือกตั้ง ว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเองโดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นผู้แทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารกิจการของประเทศ ผู้ที่จะได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือกและผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งหมด มีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคลดำเนินการบริหารและปกครอง

วัชรวิชัย (2541, หน้า 8) ให้ความหมายการเลือกตั้งว่าเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) อันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องหรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในทางการเมืองหรือการตัดสินใจ นโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ นโยบาย และวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตน ด้วยความคาดหวังว่าผู้แทน หรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้น จะนำอุดมการณ์ และนโยบายไปเป็นแนวทางในการบริหารประเทศ และทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชน การเลือกตั้ง จึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการปกครองของประชาชนนั่นเอง

2. ความสำคัญของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรมเพื่อลดภาวะตั้งเครียดขัดแย้ง หรือการสืบทอดอำนาจและเป็นกลไกควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน เพราะประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตนด้วยการเลือกหรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนอีก ดังนั้นการเลือกตั้งจึงมีผลต่อการพัฒนาการเมือง โดยประชาชนจะสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนเลือกรัฐบาล เลือกรูปแบบและวิธีดำเนินการปกครองเลือกนโยบายสาธารณะ เลือกระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเอื้อต่อการชำระไว้และบูรณาการทางการเมืองที่พึงปรารถนา และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนและบรรลุ

วัตถุประสงค์ของแต่ละประเทศ จึงต้องพัฒนาปรับปรุงหรือปฏิรูประบบและกระบวนการเลือกตั้ง ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ

สรุป การเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกของประชาชนที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

ส่วนที่ 1 บททั่วไป

มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพัน รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่นของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา 28 บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติ ในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียด แห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิตามความในหมวดนี้

มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นกฎหมายตามวรรคหนึ่งให้ตราได้เท่าที่จำเป็น และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่เจาะจงหรือมุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง และในกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ตรากฎหมาย จำกัดสิทธิและเสรีภาพเฉพาะเพื่อการใด ให้ตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพได้เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง

และวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ 2 ความเสมอภาค

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิ และเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา 31 บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐและพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมาย หรือกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

ส่วนที่ 3 สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้ การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายมีสิทธิร้องต่อศาล เพื่อให้ตั้งระงับหรือเพิกถอนการกระทำเช่นว่านั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา 33 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุขการเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักรการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของ ประชาชนการ

ผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคล ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

มาตรา 35 สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครองการกล่าวหรือ ไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

มาตรา 36 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมายการตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใด เพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิายของศาสนา หรือ ลัทธิ นิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติ พิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อ ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมือง และไม่เป็นการขัดต่อ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมี ควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา 38 การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ อันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดย อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะ สงครามหรือการรบ หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการ คี

ส่วนที่ 4 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

มาตรา 39 บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการ อันกฎหมายที่ใช้อยู่ใน เวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น จะหนักกว่า โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำ

ความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

1. สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ท้วถึง และเสียค่าใช้จ่ายตามควรแก่กรณี

2. สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องสิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย สิทธิในการได้รับทราบข้อเท็จจริง และตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ สิทธิในการเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน สิทธิในการคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ สิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษา หรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย หรือคำพิพากษาหรือคำสั่ง

3. บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างยุติธรรมภายในระยะเวลาอันสมควร และเสียค่าใช้จ่ายตามควรแก่กรณี

4. ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดี มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างรวดเร็ว และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์กับตนเอง

5. ผู้เสียหาย จำเลย และพยานในคดี มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง ความช่วยเหลือ ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ

6. เด็ก เยาวชน สตรี คนพิการและทุพพลภาพ ย่อมได้รับความคุ้มครองในการดำเนินการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม

ส่วนที่ 5 สิทธิในทรัพย์สิน

มาตรา 41 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติการสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 42 การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดใช้ค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของ ตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับ ความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้เป็นอย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืนกฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุ

วัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้สิ่งหรือทรัพย์สินไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาทการคืนสิ่งหรือทรัพย์สินให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่خذใช้ไปให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ส่วนที่ 6 สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา 44 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งมีหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน

ส่วนที่ 7 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนการสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น เสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา นี้ จะกระทำ มิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสองการให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสองเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยการให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา 46 พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าว และแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนตามวรรคหนึ่งการกระทำใด ๆ ไม่ว่าในทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าของกิจการ อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข่าวหรือแสดง ความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ

มาตรา 47 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ โทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่ง ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งและกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมการดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่นรวมทั้งการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะการกำกับการประกอบกิจการตามวรรคสองต้องมีมาตรการ เพื่อป้องกันการควมรวบหรือการครอบงำระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเอง หรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือปิดกั้นการได้รับข้อมูล ข่าวสารที่หลากหลาย

มาตรา 48 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือ โทรคมนาคมมิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการ โดยวิธีการอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าวมิได้

ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสถานะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียม

กับบุคคลอื่นการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมจากรัฐ

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการการศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ส่วนที่ 9 สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ

มาตรา 51 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและผู้ป่วยโรคมะเร็งมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขจากรัฐซึ่งต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและทันต่อเหตุการณ์

มาตรา 52 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม รวมทั้งมีสิทธิในการอยู่รอด และได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การแทรกแซงและการจำกัดสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อสงวนและรักษาไว้ซึ่งสถานะของครอบครัวหรือประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้น เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ

มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

มาตรา 54 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือจากรัฐ

มาตรา 55 บุคคลที่ไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

ส่วนที่ 10 สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน

มาตรา 56 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชนหรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น

มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าวการวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ

มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันสมควร

มาตรา 60 บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น

มาตรา 61 สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่ เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกัน เพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคให้มีองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตรา และการบังคับใช้ กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครอง ผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครอง ผู้บริโภค

มาตรา 62 บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐบุคคลผู้ให้ข้อมูล โดยสุจริตแก่องค์กรตรวจสอบการ ใช้อำนาจรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง

ส่วนที่ 11 เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม

มาตรา 63 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธการจำกัด เสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะใน กรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อ

รักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา 64 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปแต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน และความต่อเนื่องในการจัดทำ

บริการสาธารณะการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งและวรรคสองจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม

บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ

มาตรา 65 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามีมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะ และการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีมติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป

ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน

มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและ การได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความ คุ้มครองการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และผู้มีส่วนได้ เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและ ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ให้ความเห็น ประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าวสิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ส่วนที่ 13 สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

มาตรา 68 บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้มิได้ ใน กรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิ เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการ ให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนกาคำวินิจฉัยต่อผู้กระทำการดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาล รัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

มาตรา 69 บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไป เพื่อให้ได้มา ซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีที่ประเทศตกอยู่ในภาวะวิกฤติ เหตุการณ์คับขัน หรือเกิดสถานการณ์จำเป็นอย่างยิ่งในทาง การเมือง ให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างนายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธาน วุฒิสภา ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกาประธานศาล ปกครองสูงสุด และประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาหาทางป้องกันหรือแก้ไข ปัญหาดังกล่าว

หมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา 72 บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลซึ่งไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิได้ ย่อมได้รับสิทธิหรือเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ส่วนที่ 1 บททั่วไป

มาตรา 75 บทบัญญัติในหมวดนี้เป็นเจตจำนงให้รัฐดำเนินการตรากฎหมาย และกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใด ในระยะเวลาใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดิน ให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา 76 คณะรัฐมนตรีต้องจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อแสดงมาตรการและรายละเอียดของแนวทางในการปฏิบัติราชการในแต่ละปีของการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องจัดให้มีแผนการตรากฎหมาย ที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

ส่วนที่ 2 แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ

มาตรา 77 รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็นและเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

1. การบริหารราชการแผ่นดินต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยรัฐต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ
2. จัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนา ประเทศ และสนับสนุนให้จังหวัดเป็นตัวแทนของรัฐในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยให้มีงบประมาณเพื่อ

ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว รวมทั้งกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

3. กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

4. พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

5. การจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น ต้องเป็นไปเพื่อให้การจัดทำ และการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

6. ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม

7. จัดให้มีบริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงวินัยการเงินการคลังของประเทศ และเรียกเก็บค่าบริการเพียงเท่าที่จำเป็น

8. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค แลสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ

9. จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง และจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งจัดให้มีสภาพัฒนาการเมืองที่มีความเป็นอิสระ เพื่อติดตามสอดส่องให้มีการปฏิบัติตามแผนและมาตรฐานดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การศึกษา และวัฒนธรรม

มาตรา 79 รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุน การนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1. คຸ້ມครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว รวมทั้งต้องสงเคราะห์ และจัดสวัสดิการให้แก่ คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

2. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพ อันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณสุข

3. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างเสริม และปลูกฝังความรู้และจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้รักสามัคคี ความมีระเบียบวินัย พัฒนาคุณภาพผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

4. ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่

5. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูล ผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึง ข้อมูลดังกล่าวได้

6. อนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้อง และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น และต้องปลูกฝังและส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในเรื่องดังกล่าว

ส่วนที่ 5 แนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม

มาตรา 81 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรมดังต่อไปนี้

1. ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเป็นธรรม รวดเร็ว ทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

2. คຸ້ມครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว

4. ดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คຸ້ມครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน

5. จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมาย ที่ดำเนินการเป็นอิสระเพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาทบทวนความเหมาะสม และจำเป็นของกฎหมายในความรับผิดชอบ โดยต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้นประกอบด้วย

6. จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดำเนินการเป็นอิสระ เพื่อทำการศึกษา วิเคราะห์ และติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ส่วนที่ 6 แนวนโยบายด้านการต่างประเทศ

มาตรา 82 รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค ตลอดจนต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่ได้กระทำไว้กับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ รัฐต้องส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับนานาประเทศ ตลอดจนต้องให้ความคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ

ส่วนที่ 7 แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ

มาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

1. สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมาย และกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

2. สนับสนุนให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ควบคู่กับการประกอบกิจการ

3. ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม

4. รักษาวินัยการเงินการคลัง เพื่อสนับสนุนเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ
5. จัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง
6. กำกับให้การประกอบกิจการ มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ป้องกันการผูกขาด ตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงและทางอ้อม และคุ้มครองผู้บริโภค
7. ดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ขยายโอกาสในการประกอบอาชีพ ของประชาชน และส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า บริการ และการประกอบอาชีพ
8. ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานเด็กและสตรีจัดระบบ แรงงานสัมพันธ์ และระบบไตรภาคีที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ทำงานมีคุณค่าอย่างเดียวกัน ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ได้รับสิทธิ ประโยชน์และสวัสดิการที่เท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ
9. คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้ สินค้าเกษตรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อวางแผน การเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร
10. ส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์ หรือการรวมกลุ่มของ ประชาชนใน การดำเนินกิจการด้านเศรษฐกิจ
11. จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อ ประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ และต้องใช้เวลาความระมัดระวังในการ กระทำใดอันอาจทำให้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ใน ความผูกขาดของเอกชนอันอาจก่อความเสียหายแก่รัฐ
12. คุ้มครองและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งการสนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพ

ส่วนที่ 8 แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มาตรา 85 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้

1. กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดิน โดยให้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพื้นที่ นั้น ๆ ตามหลักวิชาให้ครอบคลุมทั่วประเทศทั้งผืนดิน ผืนน้ำ และจัดให้มีผังเมืองรวม ที่สอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมดังกล่าว โดยกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ยั่งยืนด้วยการให้ประชาชนในพื้นที่ที่มี ผลกระทบต่อนโยบายการใช้ที่ดินนั้นร่วมในการตัดสินใจด้วย

2. ดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น
3. จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ต่อการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ
4. จัดระบบการดูแลและการใช้ทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร
5. จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ โดยให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดังกล่าวด้วย
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล
7. ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน
8. ควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

ส่วนที่ 9 แนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพลังงาน

มาตรา 86 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพลังงานดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านต่าง ๆ โดยจัดให้มีกฎหมายเฉพาะด้าน จัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และให้มีสถาบันการศึกษาและพัฒนา จัดให้มีการใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาและพัฒนา จัดให้มีระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม
 2. ส่งเสริมการประดิษฐ์หรือการค้นคิดสิ่งใหม่ รักษาและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
 3. เผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสนับสนุนให้ประชาชนใช้หลักด้านวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต
 4. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทน ซึ่งได้จากธรรมชาติและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
- ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ โดยต้องจัดให้มีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนการจัดทำบริการสาธารณะ และต้องจัดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น และผลการตัดสินใจของรัฐได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์การทางวิชาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น และต้องไม่กระทำการที่มีลักษณะเป็นการแทรกแซงการดำเนินงานของสื่อมวลชนทั้งของรัฐและเอกชนในการเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร

4. จัดให้มีมาตรฐานกลางในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และให้มีการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกระดับที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

6. ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

หมวด 7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน

มาตรา 163 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 265 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 261 ออกจากตำแหน่งได้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาตรา 165 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติการจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุ ดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้มีการออกเสียงประชามติได้

2. ในกรณีที่มิใช่กฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติการออกเสียงประชามติตาม 1. หรือ 2. อาจจัดให้มีการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติ โดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ในปัญหาที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะการออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลจะกระทำมิได้ ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตน ได้อย่างเท่าเทียมกันหลักเกณฑ์ และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงประชามติ ระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติเพื่อมีข้อยุติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุดมวิทย์ มณีวรรณ (2542, หน้า 78) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน, หน้า กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในส่วนต่อการดำรงชีวิต เช่น อายุ รายได้ การศึกษา การถูกหล่อหลอมจากการศึกษา ฐานะความมั่นคงในความเป็นอยู่ จะมีผลต่อความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ชาลววิทย์ บัวพันธ์ (2542, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

1. ความเข้าใจของประชาชนมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ระดับความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเอง มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น

3. การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

บรรเจิด อนุเวช (2543) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในทุกกิจกรรม โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งเข้าไปมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ร่วมกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น แจกความต้องการและให้ความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่นต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างถูกต้อง ภูมิหลังของประชาชนในด้านเพศ การศึกษา รายได้ ภูมิลำเนาและการรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ยกเว้นในเรื่องอายุและสถานที่ประกอบอาชีพ

ธีรพล ประจักษ์จิตต์ (2542) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบางคมที่ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ โดยแยกลักษณะการมีส่วนร่วมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชาชนมีส่วนร่วมคิดทางการเมืองในระดับต่ำ แต่มีส่วนร่วมคิดทางการบริหารสูง

2. ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการทางการเมืองในระดับต่ำ และการบริหารในระดับปานกลาง

3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทางการเมืองระดับปานกลาง แต่ทางการบริหารต่ำ

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหตุกับการมีส่วนร่วมพบว่า ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมเลยได้แก่ อายุ และการมีตำแหน่งในหมู่บ้าน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ รายได้ การศึกษา อาชีพ การได้รับฝึกอบรมจากทางราชการ การได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์และรายงาน การได้รับข่าวสารจากเอกสารหรือ

วารสาร การได้รับข่าวสารจากวิทยุ การได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ การได้รับข่าวสารจากการพบปะพูดคุย การพบปะพูดคุยกับข้าราชการ การเข้าร่วมประชุมกับส่วนราชการ การพบปะพูดคุยกับนักการเมือง การเสนอแนะความต้องการต่อส่วนราชการ

มนัส นพรัตน์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเทศบาลตำบลปากแพรก พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่น กามองเห็นประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองและมีความคิดเห็นต่อหลักการในการปกครองท้องถิ่นมาก แต่การรับรู้ข่าวสารด้านการอ่านวิเคราะห์ข่าวสารรายสัปดาห์ และการฟังข่าวจากเสียงตามสายของเทศบาลกลับมีน้อย ส่วนอายุ การศึกษา รายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่น

มิลเบรธ (Mibrath, 1986 อ้างถึงใน อรทัย ก๊กผล และ โสภารัตน์ สาธุวงศ์, 2539, หน้า 2-19) ตำราผลงานของนักวิชาการมากมาย และผลการวิจัยของตนเอง สามารถแจกแจงได้ว่า ประชาชนจะมีปฏิกิริยาตอบสนองและมีส่วนร่วมทางการเมืองหลากหลาย ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะของปัจเจกบุคคล ลักษณะสภาวะแวดล้อม ตลอดจนการถูกกระตุ้นโดยสื่อต่าง ๆ กล่าวคือ

1. ผู้ที่ชอบการมีส่วนร่วมในการพูดคุย อภิปรายทางการเมือง จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การไปออกเสียงมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจพูดคุยเรื่องการเมือง
2. ผู้ที่มีการติดต่อทางการเมือง จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และถูกกระตุ้นให้ไปออกเสียงหรือไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองมากกว่า
3. ชนชั้นกลางจะมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและถูกกระตุ้นได้ง่ายกว่าชนชั้นล่าง
4. เพศชายจะถูกกระตุ้นความสนใจทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง
5. ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ ซึ่งมักจะตัดตัวเองออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติ ในขณะที่กรรมกรคนที่มีสถานภาพต่ำกว่า จะกระทำกิจกรรมที่มีความสุดโต่งทางการเมืองได้มากกว่า แต่ผู้มีการศึกษาชนชั้นกลางมีแนวโน้มจะวางเฉยและถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองสุดโต่งดังกล่าว
6. ผู้ที่เติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมทางครอบครัว หรือท้องถิ่นที่มีการพูดคุยกันทางการเมือง จะมีความสนใจและถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่า
7. การนิยมสนับสนุนบุคคลหรือนโยบาย จะกระตุ้นให้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้
8. การได้รับข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ จะกระตุ้นให้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

9. ผู้ที่มีวัยกลางคน จะมีความเข้าใจเข้าใจทางการเมือง มีลักษณะเปิดต่อการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่าผู้ที่อยู่ในวัยเยาว์กว่า

10. ผู้ที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่า จะเป็นประชาชนที่ให้ความสนใจรับรู้และรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเมือง (Civic Duty) สูงกว่า

11. กระบวนการกล่อมเกลอบรมปลูกฝังทางสังคม หรือสังคมการเมืองประกิด มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พูดย่าง ๆ คือสถานะแวดล้อมไม่ได้แต่มีส่วนสำคัญเฉพาะการฝึกฝนให้คนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเท่านั้น แต่เป็นตัวกระตุ้นและเปิดโอกาสให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นด้วย เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง สถานะอาชีพ สถานะสังคม สถานะการศึกษา ฯลฯ เช่น ผู้ที่มีจิตใจฝักใฝ่การเมือง จะกระตุ้นหรือรื้อฟื้นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีการศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมือง หรือพรรคการเมือง เพศชาย ผู้สูงอายุ และผู้มีฐานะดีนอกจากนั้นผู้ที่เป็สมาชิกของกลุ่ม สมาคม กลุ่ม หรือพรรคการเมือง แม้ว่าจะเป็ระดับท้องถิ่นก็มีความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าประชาชนทั่วไป ยิ่งกว่านั้นระดับของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม จะมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น เพราะความรู้ ฐานะ การศึกษา ความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่ของพลเมืองจะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับความต้องการรักษาผลประโยชน์จะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับสังคม เศรษฐกิจมีความสลับซับซ้อนขึ้น ค่านิยม อุดมการณ์ และประสบการณ์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างเสรีในระบอบประชาธิปไตยที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องก็เป็ปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

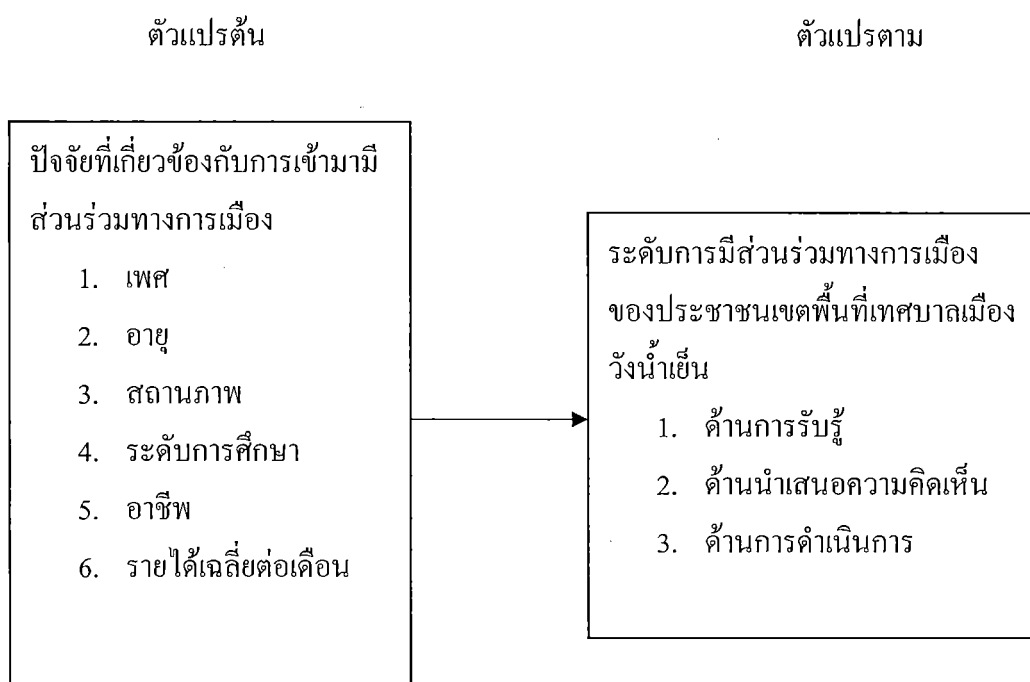
โดยสรุป จากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ชี้ให้เห็นก่อนข้างชัดเจนว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีหลายลักษณะ และเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ สำหรับคนบางกลุ่มบางคน การมีความรู้ความเข้าใจอันถูกต้องในอุดมการณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างเดียว ก็เป็ปัจจัยที่มีอิทธิพลเพียงพอที่จะทำให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ได้ แต่สำหรับบางคน การตัดสินใจเข้าร่วม อาจเนื่องมาจากการที่เขาเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ส่วนตัวหรือส่วนรวมก็ตามแต่ สำหรับประชาชนอีกจำนวนมาก การมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็รูปแบบใด ๆ ก็ตามอาจเป็เพราะเขาเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี มีฐานะทางเศรษฐกิจดี เป็นผู้มีความทันสมัยทางการเมืองหรือเป็สมาชิกของกลุ่มการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มชมรมบำเพ็ญประโยชน์และอื่น ๆ

อย่างไรอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง และคุณสมบัติเหล่านี้ทั้งหมด อาจมีความเกี่ยวข้องกับอายุของแต่ละคนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง โดยนัยนี้จึงเห็นว่ปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น น่าจะมีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือทางการเมืองของประชาชน

โดยเฉพาะในการปกครองท้องถิ่น การเลือกปัจจัยเหล่านี้มาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษานี้ จะพบว่าปัจจัยแต่ละตัวมีความสามารถที่จะอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในด้านการเลือกตั้งอย่างไรบ้างซึ่งทั้งหมดนี้รวมอยู่ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลในบทต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว นี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้องค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ เป็นแนวทางในการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งวิธีการดำเนินการศึกษาโดยลำดับดังนี้

1. วิธีการศึกษา
2. ประชากรศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งวิธีดำเนินการศึกษาออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการรวบรวมเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชน
2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้บริการ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลทางการเมือง
ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง
ตอนที่ 3 ข้อความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

ประชากรศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีจำนวนทั้งสิ้น 24,530 ราย 19 หมู่บ้าน (เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น, 2555)

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณหาจำนวนตัวอย่างจากประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ ทาโร ยามานะ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2538, หน้า 120) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05 มีสูตรดังนี้

สูตรการคำนวณ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = กลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ระดับ .05

ขนาดของประชากรทั้งหมดได้มาจากจำนวนประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งจำนวน 24,530 ราย เมื่อนำมาแทนค่าในสูตร จะได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{24,530}{1 + 24,530 \times .0025}$$

$$n = 394 \quad \text{คน}$$

เมื่อได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional random sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

คำนวณตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม = $\frac{\text{จำนวนขนาดตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$

ตารางที่ 1 สรุปจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
1	วังน้ำเย็น	1,652	27
2	ทรัพย์นิยม	1,406	23
3	สวนป่า	1,325	21
4	เกษตรแก้ว	1,206	19
5	วังแดง	1,362	22
6	วังจำปี	1,237	20
7	คลองสารพา	1,024	16
8	ชัยพลู	1,223	20
9	วังเทพนิมิตร	1,201	19
10	วังเจริญ	1,239	20
11	ชัยณรงค์	1,391	22
12	ภูเวียง	1,227	20
13	มิตรสัมพันธ์	1,298	21
14	วังศิลา	1,235	20
15	โคกสนั่นพัฒนา	1,211	19
16	วังชมภู	1,223	20
17	ท่าวังหิน	1,305	21
18	วังบูรพา	1,438	23
19	วังแก้ว	1,327	21
รวม		24,530	394

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วนคือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นข้อมูลแบบสอบถามแบบ Check list ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความเป็นจริง

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ตอบมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ตอบมาก ให้ 4 คะแนน

ตอบปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ตอบน้อย ให้ 2 คะแนน

ตอบน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

จากผลการคำนวณดังกล่าว ได้นำมาเป็นเกณฑ์วัดค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังต่อไปนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ตามค่าที่ได้จากสูตรคำนวณของระดับชั้น = 0.80 ดังนี้ (ประพิน วัฒนกิจ, 2542)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
ระหว่าง 1.00 - 1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
ระหว่าง 1.81 - 2.60	มีส่วนร่วมน้อย
ระหว่าง 2.61 - 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
ระหว่าง 3.41 - 4.20	มีส่วนร่วมมาก

ระหว่าง 4.21 - 5.00 มีส่วนร่วมมากที่สุด
ตอนที่ 3 ข้อความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ต่อการเลือกตั้ง

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาทำการสร้างเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากตำราเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำความรู้ที่ได้จากการค้นคว้ามากำหนดกรอบแนวคิด การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยใช้แนวคิดหลักทฤษฎีในการเมืองการปกครองของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน มาเป็นประเด็นในการจัดทำข้อคำถาม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. รวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำแก้ไขปรับปรุงข้อความเพื่อให้ครอบคลุม รายละเอียดของเนื้อหา
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข และผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC เกิน 0.5 ขึ้นไปทุกคำถาม
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว จำนวน 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา ครอนบราซ (Cronbach, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2538, หน้า 41) ทั้งหมดได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.8901
7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 394 ราย โดยมีการสอบถามภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถาม และสิทธิในการเลือกตั้งก่อนเพื่อให้ได้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จริงหลังจากนั้นจึงชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม

และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้จำนวน 394 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และเป็นฉบับที่สมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและทำการวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าคำนวณทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง วิเคราะห์ใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายเชิงพรรณนา
2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ใช้การแปลความหมายข้อมูลจากค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่าระดับคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จากแบบสอบถามใช้แปลความหมายข้อมูล โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ในการพิจารณาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
ระหว่าง 1.00 – 1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
ระหว่าง 1.81 – 2.60	มีส่วนร่วมน้อย
ระหว่าง 2.61 – 3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
ระหว่าง 3.41 – 4.20	มีส่วนร่วมมาก
ระหว่าง 4.21 – 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด

3. เปรียบเทียบหาความแตกต่างทางสถิติระหว่างตัวแปรข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ใช้การทดสอบค่าที (t-Test) สำหรับตัวแปร 2 กลุ่ม และใช้การทดสอบค่าเอฟ (One-way ANOVA) สำหรับตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว นี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนก เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 394 คน การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงปริมาณ ได้แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการนำเสนอจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 394 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏในตารางที่ 1 – ตารางที่ 6 พบว่า

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศชาย	163	41.4
2. เพศหญิง	231	58.6
รวม	394	100

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมา คือเพศชาย จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ

	ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1.	18 - 28	78	19.8
2.	29 - 38 ปี	74	18.8
3.	39 - 48 ปี	154	39.1
4.	49 ปีขึ้นไป	88	22.3
	รวม	394	100

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 39 - 48 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมา คือ 49 ปีขึ้นไปจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 โดยผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 29 - 38 ปีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1.	โสด	119	30.2
2.	สมรส	249	63.2
3.	หย่าร้าง	26	6.6
	รวม	394	100

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 63.2 รองลงมา คือ โสด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 โดยผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ หย่าร้าง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ประถมศึกษา	26	6.6
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	64	16.2
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	121	30.7
4. อนุปริญญา	52	13.2
5. ปริญญาตรี	86	21.8
6. สูงกว่าปริญญาตรี	45	11.4
รวม	394	100

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 รองลงมา คือ ระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 โดยผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ ระดับการศึกษาประถมศึกษาจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. เกษตรกรรม	112	28.4
2. ค้าขาย	119	30.2
3. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	80	20.3
4. รับจ้าง	56	14.2
5. อื่น ๆ นักเรียน/นักศึกษา	27	6.9
รวม	394	100

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมา คือ เกษตรกรรม จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 โดยผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ อื่น ๆ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 6,000 บาท	52	13.2
2. 6,001 – 8,000 บาท	92	23.4
3. 8,001 – 10,000 บาท	95	24.1
4. 10,001 – 12,000 บาท	41	10.4
5. 12,001 – 14,000 บาท	76	19.3
6. 14,000 บาท ขึ้นไป	38	9.6
รวม	394	100

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับรายได้ 8,001 – 10,000 บาท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 รองลงมา คือ 6,001 – 8,000 บาท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 โดยผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ 14,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น
จังหวัดสระแก้ว ด้านการรับรู้

ด้านการรับรู้	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน					\bar{x}	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
1. อ่านหนังสือพิมพ์ดู โทรทัศน์ฟังและติดตาม ข่าวเกี่ยวกับการเมือง	-	46	148	103	97	3.63	0.97	มาก	1
2. ได้รับการชักชวนให้ มีส่วนที่จะได้รับความรู้ ทางการเมือง	-	51	159	90	94	3.57	0.99	มาก	4
3. การประชาสัมพันธ์ เป็นการส่งเสริมให้ ประชาชนไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง	-	40	168	111	75	3.56	0.91	มาก	5
4. คิดว่าสื่อต่าง ๆ มี ความสำคัญต่อการ ตัดสินใจที่จะเลือก นักการเมือง	-	46	164	93	91	3.58	0.97	มาก	3
5. ได้รับการอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับการ ปกครองท้องถิ่น	-	80	109	88	117	3.61	1.11	มาก	2
รวม						3.59	0.47	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการรับรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 3.59, SD = 0.47) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อ่านหนังสือพิมพ์ดูโทรทัศน์ฟังและติดตามข่าวเกี่ยวกับการเมือง (\bar{x} = 3.63, SD = 0.97) รองลงมาคือ ได้รับการอบรมให้ความรู้

เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.61$, $SD = 1.11$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การ
 ประชาสัมพันธ์เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{x} = 3.56$, $SD = 0.91$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม
 ทหารเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น
 จังหวัดสระแก้ว ด้านการนำเสนอความคิดเห็น

ด้านการนำเสนอความ คิดเห็น	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง					\bar{x}	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
1. นำเสนอความ คิดเห็นของท่านทาง การเมืองร่วมกับผู้อื่น	-	64	122	90	118	3.66	1.07	มาก	1
2. เรียกร้องหรือเสนอ ข้อคิดเห็นที่มี ความสำคัญต่อการมี ส่วนร่วมทางการเมือง	-	49	150	101	94	3.60	0.98	มาก	2
3. เสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับการทำงานของ เทศบาลโดยตรงต่อ ผู้บริหารเทศบาล	-	61	130	82	121	3.66	1.07	มาก	1
4. เมื่อได้รับความ เดือดร้อนอัน เนื่องมาจากการ ดำเนินการหรือละเว้น ดำเนินการในหน้าที่ ของรัฐ ท่านเคย นำเสนอปัญหาด้วย ตนเอง	-	83	109	99	103	3.56	1.09	มาก	4
		21.1	27.7	25.1	26.1				

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ด้านการนำเสนอความคิดเห็น	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง					\bar{x}	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด				
5. มีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นในการจัดทำโครงการพัฒนาร่วมกับเทศบาล	-	43	159	113	79	3.57	0.93	มาก	3
		10.9	40.4	28.7	20.1				
รวม						3.61	0.48	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการนำเสนอความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$, $SD = 0.48$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำเสนอความคิดเห็นของท่านทางการเมืองร่วมกับผู้อื่นและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของเทศบาล โดยตรงต่อผู้บริหารเทศบาล ($\bar{x} = 3.66$, $SD = 1.07$) รองลงมาคือ เรียกร้องหรือเสนอข้อคิดเห็นที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{x} = 3.60$, $SD = 0.98$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากการดำเนินการหรือละเว้นดำเนินการในหน้าที่ของรัฐ ท่านเคยนำเสนอปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.56$, $SD = 1.09$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น
จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ

ด้านการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน					\bar{x}	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
1. ช่วยโฆษณาให้ผู้สมัคร รับเลือกตั้งด้วยวิธีการ ต่าง ๆ	-	76	148	96	74	3.42	1.00	มาก	5
2. ติดตามและตรวจสอบ การทำงานของเทศบาล	-	60	128	109	97	3.61	1.01	มาก	2
3. เข้าร่วมกิจกรรมของ ชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา ท้องถิ่น	-	92	128	85	89	3.43	1.08	มาก	4
4. เมื่อพบว่าการ บริหารงานเทศบาลไม่ โปร่งใส ประชาชน สามารถถอดถอน ผู้บริหารเทศบาลได้	-	76	106	103	109	3.62	1.08	มาก	1
5. ไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งผู้บริหาร ท้องถิ่นทุกครั้งที่ผ่านมา	-	94	120	89	91	3.44	1.09	มาก	3
รวม						3.50	0.52	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.50$, $SD = 0.52$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อพบว่าการบริหารงานเทศบาลไม่โปร่งใส ประชาชนสามารถถอดถอนผู้บริหารเทศบาลได้ ($\bar{x} = 3.62$,

SD = 1.08) รองลงมาคือ ติดตามและตรวจสอบการทำงานของเทศบาลในท้องถิ่น (\bar{x} =3.61, SD = 1.01) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ช่วยโฆษณาให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ (\bar{x} =3.42, SD = 1.00)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง					\bar{x}	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด				
1. ด้านการรับรู้	-	9	172	185	28	3.59	0.47	มาก	2
		2.3	43.7	47.0	7.1				
2. ด้านการนำเสนอความคิดเห็น	-	8	147	217	22	3.61	0.48	มาก	1
		2.0	37.3	55.1	5.6				
3. ด้านการดำเนินการ	-	20	200	140	34	3.50	0.52	มาก	3
		5.1	50.8	35.5	8.6				
รวม						3.57	0.29	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.57, SD = 0.29) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำเสนอความคิดเห็น (\bar{x} =3.59, SD = 0.47) รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ (\bar{x} =3.59, SD = 0.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินการ (\bar{x} =3.50, SD = 0.52)

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ใน ที่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	\bar{x}	SD	t	Sig.
เพศชาย	163	3.68	0.47	.113	0.97
เพศหญิง	231	3.69	0.48	.113	

*($p > .05$)

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ t-Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น ไม่มีความแตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.175	3	.058	.253	.859
ภายในกลุ่ม	90.048	390	.231		
รวม	90.223	393			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว อายุที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 3. ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
จำแนกตามสถานภาพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.622	2	.331	1.357	.259
ภายในกลุ่ม	89.601	391	.229		
รวม	90.223	393			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว สถานภาพที่ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแตกต่างกัน

ตารางที่ 14 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	1.017	5	.203	.885	.491
ภายในกลุ่ม	89.206	388	.230		
รวม	90.223	393			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	1.252	4	.313	1.368	.244
ภายในกลุ่ม	88.972	389	.229		
รวม	90.223	393			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว อาชีพที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 6. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	1.603	5	.321	1.404	.222
ภายในกลุ่ม	88.620	388	.228		
รวม	90.223	393			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำแนกตามรายได้ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว รายได้ที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว นี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว แลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำแนก เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 394 คน การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงปริมาณ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Main) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ค่าสถิติที่ใช้คือ t – Test และ One – way ANOVA

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ช่วงอายุ 39 – 48 ปี สถานภาพสมรสเป็นส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายและมีระดับรายได้ 8,001 – 10,000 บาท

2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม

พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57, SD = 0.29$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำเสนอความคิดเห็น ($\bar{x} = 3.59, SD = 0.47$) รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ ($\bar{x} = 3.59, SD = 0.47$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{x} = 3.50, SD = 0.52$)

3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

3.1 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกัน

พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น ไม่มีความแตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.2 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกัน

พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว อายุที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.3 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกัน

พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว สถานภาพที่ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.4 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกัน

พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ระดับการศึกษาที่ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.5 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง ที่แตกต่างกัน

พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว อาชีพที่ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.6 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกัน

พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว รายได้ที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกันไปตามสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 และทำการทดสอบรายคู่ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า มีความแตกต่างกันเป็นรายคู่มิอยู่ 2 คู่ คือ น้อยกว่า 6,000 กับ รายได้ 8,001-10,000 และรายได้ 8,001-10,000 กับ 10,001-12,000 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว สามารถนำผลการศึกษามาอภิปรายได้ ดังนี้

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$, $SD = 0.29$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำเสนอความคิดเห็น ($\bar{x} = 3.59$, $SD = 0.47$) รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ ($\bar{x} = 3.59$, $SD = 0.47$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{x} = 3.50$, $SD = 0.52$)

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมนัส นพรัตน์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเทศบาลตำบลปากแพรก พบว่าประชาชนส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่น การมองเห็นประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองและมีความคิดเห็นต่อหลักการในการปกครองท้องถิ่นมาก แต่การรับรู้ข่าวสารด้านการอ่านวิเคราะห์ข่าวสารรายสัปดาห์ และการฟังข่าวจากเสียงตามสายของเทศบาลกลับมีน้อย

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้วพบว่าประชาชนที่มีเพศต่าง อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกันระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับ ผลการศึกษาของ อุดมวิทย์ มณีวรรณ (2542, หน้า 78) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าประชาชนที่มีภูมิหลังในส่วนต่อการดำรงชีวิต เช่น อายุ รายได้ การศึกษา การถูกหล่อหลอมจากการศึกษา ฐานะความมั่นคงในความเป็นอยู่ จะมีผลต่อความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีเพียงด้านรายได้ที่มีความสอดคล้องกันคือ จะมีผลต่อความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้วพบว่าประชาชนที่มีเพศต่าง อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกันระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของเลสเตอร์ มิลเบธ (1986) ได้สำรวจผลงานของนักวิชาการมากมาย และผลการวิจัยของตนเอง สามารถแจ่มแจ้งได้ว่าประชาชน

จะมีปฏิริยาตอบสนองและมีส่วนร่วมทางการเมืองหลากหลาย ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะของปัจเจกบุคคล ลักษณะสภาวะแวดล้อม ตลอดจนการถูกกระตุ้น โดยสื่อต่าง ๆ กล่าวคือ

1. ผู้ที่ชอบการมีส่วนร่วมในการพูดคุย อภิปรายทางการเมือง จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การไปออกเสียงมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจพูดคุยเรื่องการเมือง
2. ผู้ที่มีการติดต่อทางการเมือง จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และถูกกระตุ้นให้ไปออกเสียงหรือไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองมากกว่า
3. ชนชั้นกลางจะมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและถูกกระตุ้นได้ง่ายกว่าชนชั้นล่าง
4. เพศชายจะถูกกระตุ้นความสนใจทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง
5. ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ ซึ่งมักจะตัดตัวเองออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติ ในขณะที่กรรมกรคนที่มีสถานภาพต่ำกว่า จะกระทำกิจกรรมที่มีความสุดโต่งทางการเมืองได้มากกว่า แต่ผู้มีการศึกษาชนชั้นกลางมีแนวโน้มจะวางเฉยและถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองสุดโต่งดังกล่าว
6. ผู้ที่เติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมทางครอบครัว หรือท้องถิ่นที่มีการพูดคุยกันทางการเมือง จะมีความสนใจและถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่า
7. การนิยมสนับสนุนบุคคลหรือนโยบาย จะกระตุ้นให้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้
8. การได้รับข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ จะกระตุ้นให้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น
9. ผู้ที่มีวัยกลางคน จะมีความเข้าใจทางการเมือง มีลักษณะเปิดต่อการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่าผู้ที่อยู่ในวัยเยาว์กว่า
10. ผู้ที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่า จะเป็นประชาชนที่ให้ความสนใจรับรู้และรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเมือง (Civic duty) สูงกว่า
11. กระบวนการกล่อมเกลือบรมปลุกฝังทางสังคม หรือสังคมการเมืองประกิด มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พูด่าง ๆ คือสภาวะแวดล้อมไม่ได้แต่มีส่วนสำคัญเฉพาะการฝึกฝนให้คนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเท่านั้น แต่เป็นตัวกระตุ้นและเปิดโอกาสให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นด้วย เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง สถานะอาชีพ สถานะสังคม สถานะการศึกษา ฯลฯ เช่น ผู้ที่มีจิตใจฝักใฝ่การเมือง จะกระตือรือร้นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีการศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมือง หรือพรรคการเมือง เพศชาย ผู้สูงอายุ และผู้มีฐานะดีนอกจากนั้นผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม สมาคม กลุ่ม หรือพรรคการเมือง แม้ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นก็มีความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าประชาชนทั่วไป

ยิ่งกว่านั้นระดับของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม จะมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น เพราะความรู้ ฐานะ การศึกษา ความรู้ที่รับผิดชอบในหน้าที่ของพลเมืองจะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับความต้องการรักษาผลประโยชน์จะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับสังคม เศรษฐกิจมีความสลับซับซ้อนขึ้น ค่านิยม อุดมการณ์ และประสบการณ์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างเสรีในระบอบประชาธิปไตยที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องก็เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแต่มีเพียงด้านรายได้ที่มีความสอดคล้องกันคือ จะมีผลต่อความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางด้านการเมืองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นเพิ่มมากขึ้นจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างสม่ำเสมอ

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง บทบาทหน้าที่ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการผลักดันปฏิรูปกฎหมายท้องถิ่น ซึ่งมีความจำเป็นอีกหลายประเด็นที่ยังเป็นปัญหาต่อกระบวนการการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะขยายงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง ไปยังกลุ่มประชาชนในอำเภออื่น ๆ หรือในจังหวัดอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ไปยังกลุ่มประชาชน กับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ. (2550). *(ร่าง)รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ฉบับรับฟังความคิดเห็น*. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จรูญ สุภาพ. (2514). *ระบบการเมืองเปรียบเทียบประชาธิปไตย เผด็จการ และหลักวิเคราะห์การเมืองแบบใหม่*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จันทนา สุทธิจารี. (2544). *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.
- จิร โขท(บรรพต) วีระสัย และคณะ. (2538). *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาญวิทย์ บัวพันธ์. (2542). *ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภออุทุมพรพิสัยจังหวัดศรีสะเกษ*. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เชาวณะ ไตรมาส. (2542). *การเลือกตั้งแบบใหม่ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง*. กรุงเทพฯ: นโยบายศึกษา.
- ทิพาพร พิมพ์พิสุทธิ. (2521). *พัฒนาการทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทศบาลอำเภอคลองหาด. (2555). *ทะเบียนราษฎร อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว*. สระแก้ว: เทศบาลอำเภอคลองหาด.
- เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น. (2555). *ทะเบียนราษฎร เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว*. สระแก้ว: เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น.
- ทิพาพร พิมพ์พิสุทธิ. (2521). *พัฒนาการทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัชพล ประจักษ์จิตต์. (2542). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารส่วนท้องถิ่น รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบางคมठी จังหวัดสมุทรสงคราม*. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). *การให้สิทธิประชาชนฟ้องศาลรัฐธรรมนูญ กรณีละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญ*. วันที่ค้นข้อมูล 4 ตุลาคม 2555. เข้าถึงได้จาก <http://www.pub-law.net>

- บรรเจิด อนุเวช. (2543). การมีส่วนร่วมทางการเมืองและความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรสะอาด. (2538). วิธีสถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพิณ วัฒนกิจ. (2542). ระเบียบวิธีวิจัย: วิจัยสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2532). ศาสตร์แห่งการวิจัยทางการเมืองและสังคม. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์
แห่งประเทศไทย.
- พิเชษฐ สีชมรัมย์. (2529). แรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนไทย: ศึกษา
เฉพาะกรณีผู้นำชุมชนในเขตอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. งานนิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิมลจรรย์ นามวัฒน์. (2534). การเลือกตั้ง. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พีระศักดิ์ หินเมืองเก่า. (2537). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี
อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนัส นพรัตน์. (2541). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น: ศึกษา
เฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปากแพรก. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มานะศรี ยงเจริญ. (2523). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษา
คณะรัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และ 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. งานนิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรรา ไชยสาร. (2541). ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- วิสุทธิ โพธิแท่น. (2524). ประชาธิปไตย: แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดม
คติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สนธิ์ บางยี่ขัน. (2537). การเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: แสงจันทร์
การพิมพ์.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2541). ทฤษฎีพัฒนาการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

- สุรปรีชา ลาภบุญเรือง. (2530). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์*. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2541). *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อมร รักษาสัตย์. (2539). *ประชาธิปไตย: อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรทัย ก๊กผล และโสภารัตน์ สาธุงศ์. (2539). *สตรีกับการพัฒนาทางการเมือง (รายงานการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ม.ป.ท.
- อัญญาจต์ ปาณิกบุตร. (2548). *สิทธิและเสรีภาพของพลเมือง ใน การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินต์ติ้ง.
- อุดมวิทย์ มณีวรรณ. (2542). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาเขตเทศบาลนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. การศึกษาอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Campbell, A. (1968). *Political Efficacy*. New York: Knopf.
- Barber, D. (1972). *Citizen Politics*. Chicago: Markham.
- Huntington, S. P., & Nelson, M. (1976). *No easy choice : Political participation in developing countries*. Cambridge: Harvard University Press.
- David, B., et al. (1981). *Democracy at The Polls: A Comparative Study of Competitive National Election*. Washington D.C.: American Enterprise Institute for Public Policy Research.
- Mibrath, L. W. (1986). *How and Why do people get involved in Political Participation*. Chicago: Rand McNally.
- Weiner, M. (1986). *Political Participation: Crisis of The Political Development Process, in Crisis and Sequence in Political Development*. New Jersey: Princeton University.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการ วิจัยเพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
3. แบบสอบถามนี้เป็นข้อมูลสำหรับการทำภาคนิพนธ์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว คำตอบของท่าน ถือเป็นความลับไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่าน และถือเป็นเอกสารวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อไปที่ยังผล ไปสู่การศึกษาและนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดจนพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้วต่อไป
4. แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
 - ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
 - ตอนที่ 3 ข้อความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ต่อการเลือกตั้ง
5. ขอความกรุณาทุกท่านตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่เป็นจริงโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นท่านมากที่สุด

ขอขอบพระคุณในความกรุณา

นางหงส์ยา เทพพิชัย

นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

สำหรับผู้วิจัย

NO.

1 2 3

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. อายุระหว่าง 18 – 28 ปี 2. อายุระหว่าง 29 – 38 ปี
 3. อายุระหว่าง 39 – 48 ปี 4. 49 ปี ขึ้นไป

3. สถานภาพ

1. โสด 2. สมรส 3. หย่าร้าง

4. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า 4. อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า
 5. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพของท่านคือ

1. เกษตรกรรม 2. ค้าขาย ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 3. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 4. รับจ้าง
 5. อื่น ๆ (ระบุ)

6. รายได้ของท่านเฉลี่ยต่อเดือนโดยประมาณ

1. น้อยกว่า 6,000 บาท 2. 6,001 – 8,000 บาท
 3. 8,001 – 10,000 บาท 4. 10,001 – 12,000 บาท
 5. 12,001 – 14,000 บาท 6. 14,000 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว กรุณาเติมเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

- ระดับ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	1	2	3	4	5
ด้านการรับรู้					
1. ท่านอ่านหนังสือพิมพ์คู่มือท้องถิ่นฟังและติดตามข่าวเกี่ยวกับการเมือง					
2. ท่านได้รับการชักชวนให้ มีส่วนที่จะได้รับความรู้ทางการเมือง					
3. การประชาสัมพันธ์เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
4. ท่านคิดว่าสื่อต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะเลือกนักการเมือง					
5. ท่านได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น					
ด้านนำเสนอความคิดเห็น					
6. ท่านนำเสนอความคิดเห็นของท่านทางการเมืองร่วมกับผู้อื่น					
7. ท่านเรียกร้องหรือเสนอข้อคิดเห็นที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง					
8. ท่านเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของเทศบาลโดยตรงต่อผู้บริหารเทศบาล					
9. เมื่อท่านได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากการดำเนินการหรือละเว้นดำเนินการในหน้าที่ของรัฐ ท่านเคยนำเสนอปัญหาด้วยตนเอง					
10. ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นในการจัดทำโครงการพัฒนาร่วมกับเทศบาล					

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	1	2	3	4	5
ด้านการดำเนินการ					
11. ท่านช่วยโฆษณาให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ					
12. ท่านติดตามและตรวจสอบการทำงานของเทศบาลในท้องถิ่น					
13. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่น					
14. เมื่อท่านพบว่าการบริหารงานเทศบาลไม่โปร่งใส ประชาชนสามารถถอดถอนผู้บริหารเทศบาลได้					
15. ท่านไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นทุกครั้งที่ผ่านมา					

ตอนที่ 3 ข้อความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
